

Kort gjennomgang av endringer i rundskriv R35-00 som følge av ny vurdering av EØS- borgernes rettigheter etter sosialtjenesteloven

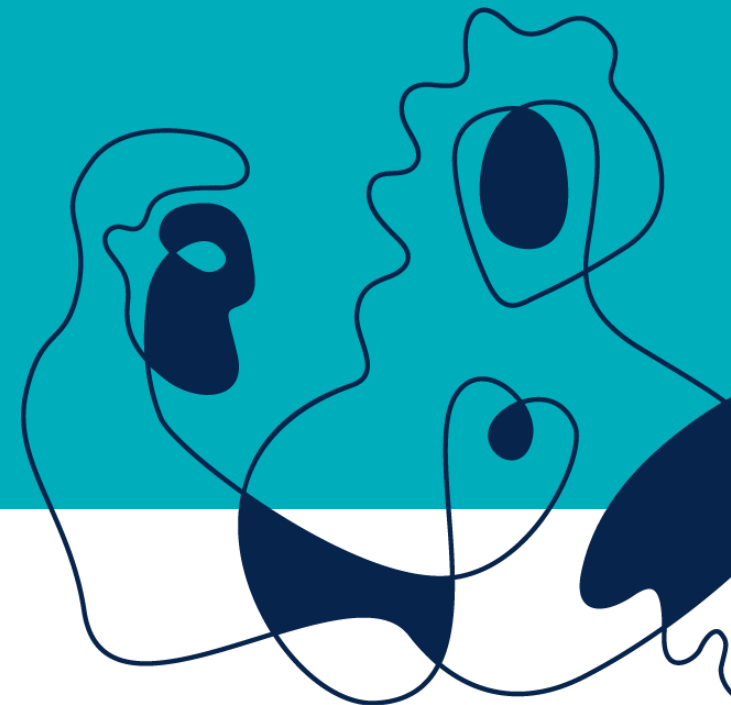
Hva betyr endringene for oss?

Vil Vite 28.11.24

Anne-Beathe Horten

Statsforvalteren i Innlandet

28.11.2024

Spørsmål sendes til:

Bente Nygaard Lindstad

bente.nygaard.lindstad@statsforvalteren.no

Merk: EØS-tolkning

Send oss gjerne også en kort tilbakemelding på hvor mange saker dere har som dere må vurdere å omgjøre som følge av endringene.

28.11.2024

Ny vurdering av kravet om fast bopel for EØS-borgere og deres familiemedlemmer.

Endring i rundskrivet kapittel 1 og pkt. 1.2.2.2

Bakgrunn for vurderingen som har ført til endringen

- Det er et grunnprinsipp i EØS-retten at forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet er forbudt. Unionsborgerdirektivet artikkel 24 nr. 1.
- Dette innebærer at det ikke kan stilles strengere krav til EØS-borgere og deres familier enn til norske statsborgere.
- Bopelskravet/tilstrekkelig tilknytning til riket, gjelder som utgangspunkt ikke overfor EØS-borgere og deres familiemedlemmer med lovlig opphold i landet.
- Ny vurdering konkluderer altså med at det ikke kan stilles et generelt krav om fast bopel for alle EØS-borgere.

For disse gjelder ikke kravet om fast bopel

- Arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende, tjenesteytere og deres familiemedlemmer.
- EØS-borgere eller deres familiemedlemmer med varig oppholdsrett.
- Disse EØS-borgerne har fulle rettigheter etter sosialtjenesteloven.

- Kravet om fast bopel gjelder heller ikke for:
  - Studenter og de med opphold på grunnlag av egne midler.
  - Søknad om sosiale tjenester kan være en indikasjon på at EØS-borgeren ikke oppfyller kravet til lovlig opphold på disse grunnlagene.
  - Nav-kontoret må gjøre en vurdering av oppholdsgrunnlaget – se «Veileder for Nav-kontoret ved vurdering av lovlig opphold for EØS-borgere.»

For disse gjelder kravet om fast bopel

- Unntak fra grunnprinsippet i EØS-retten om forbud mot forskjellsbehandling av nasjonalitet: Unionsborgerdirektivet artikkel 24 nr. 2.
- For enkelte grupper EØS-borgere kan det fremdeles stilles et krav om fast bopel:
  - EØS-borgere eller deres familiemedlemmer som oppholder seg i Norge i inntil tre måneder, jf. utlendingsloven § 111 første ledd.
  - **Arbeidssøkende** og deres familiemedlemmer, jf. utlendingsloven § 11 tredje ledd. Se Veileder for Nav-kontoret ved vurdering av lovlig opphold, situasjon 4.
- Disse må ha både lovlig opphold og fast bopel for å ha fulle rettigheter. Dersom de ikke har fast bopel, har de bare rett på tjenesten opplysning, råd og veiledning etter sosialtjenesteloven § 17 (begrensede rettigheter).

Hva er konsekvensen av feilen?

- Noen EØS-borgere har feilaktig fått innskrenket sine rettigheter til sosiale tjenester.
  - Dette vil antagelig i hovedsak gjelde EØS-borgere som har lovlig opphold som arbeidstakere, selvstendig næringsdrivende, tjenesteytere og deres familiemedlemmer, som har fått vurdert at de mangler bopel.
  - EØS-borgeren har ikke fått realitetsbehandlet søknaden sin.
- For å vite om de hadde rett på økonomisk stønad, må det gjøres en konkret og individuell vurdering av hjelpebehovet på søknadstidspunktet.

Hva innebærer dette for Nav-kontorene og Statsforvalteren?

Håndtering av nye saker/saker som er til behandling

- Søknader som er til behandling må vurderes i tråd med endringene i bl.a. rundskrivnet.
- Også klagesaker dere har til behandling, skal vurderes i tråd med endringene.

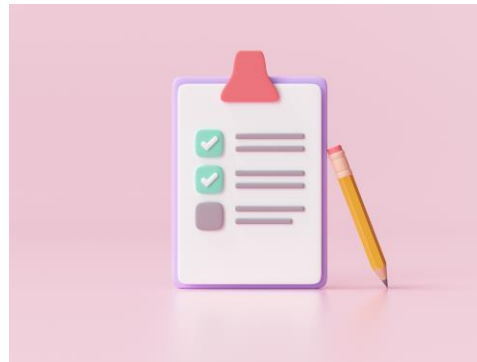

Foto: Stockbilder

Håndtering av ferdigbehandlede saker

- Vedtak som er rammet av denne feilen, er ugyldige.
- Arbeids- og velferdsdirektoratet vurderer at alle ugyldige vedtak bør rettes opp, jf. forvaltningsloven § 35.
- Omgjøring vurderes i utgangspunktet for alle saker som er yngre enn ett år fra 22.10.24, og som er rammet av feilen.
- Omgjøring bør vurderes i saker der tjenestemottaker selv, eller noen på vegne av personen, tar kontakt og ber om at saken vurderes på nytt.
- Omgjøringen bør vurderes der Nav på annen måte, f.eks. via gjennomgang av saker, finne saker som er rammet av feilen. Dette gjelder også saker som er eldre enn ett år.
- Dersom dere finner et vedtak som er stadfestet hos Statsforvalteren, skal dette behandles hos oss først.

Vurdering av om et vedtak skal omgjøres

- Momenter:
  - Tiden som har gått.
    - Jo lengre tid som har gått siden vedtaket ble fattet, jo mindre er plikten til å omgjøre.
  - Tjenestemottakers interesse.
    - Dersom man for eksempel ikke får tak i tjenestemottaker vil det være et moment for å ikke omgjøre vedtaket.
  - Hva det er søkt om.

Utfall av omgjøringsvurderingen

Vedtaket omgjøres

- Hvis tjenestemottaker har lovlig opphold, skal søknaden realitetsbehandles.
- Det skal fattes nytt enkeltvedtak.
- Klagerett på det nye vedtaket.

Vedtaket omgjøres ikke

- Nav-kontoret vurderer at de ikke har plikt til å omgjøre vedtaket.
- Skriv notat i saken.
- Avgjørelsen om å ikke omgjøre et vedtak, er en beslutning og det skal ikke fattes enkeltvedtak. Det er ikke klagerett på en beslutning om å ikke omgjøre et vedtak.
- Hvis tjenestemottaker har bedt om omgjøring, skal denne informeres om beslutningen.

Forhåndsvarsel ved omgjøring

- Dersom Nav-kontoret kommer til at vedtaket skal omgjøres, har Nav-kontoret plikt til å forhåndsvarsle tjenestemottaker, jf. forvaltningsloven § 16.
- Varselet må være skriftlig og inneholde opplysninger om det som er i ferd med å skje, og om grunnlaget for den varslede endring.
- Dette er nødvendig for at parten skal kunne komme med sine eventuelle anmerkninger og ivaretar også brukermedvirkningen.
- Unntak fra denne plikten – tredje ledd i bestemmelsen.

Dokumentasjon

- Det er hjelpebehovet på søknadstidspunktet som skal kartlegges.
- Nav-kontoret bør bruke egne fagsystemer for å finne om det foreligger tilstrekkelig med opplysninger for å realitetsbehandle saken.
- Det må gjøres en konkret og individuell vurdering av hvilke opplysninger som er nødvendige i saken, og på hvilken måte opplysningene skal dokumenteres.
- Det kan være utfordrende for tjenestemottaker å levere dokumentasjon på utgifter tilbake i tid.
  - Nav-kontoret bør derfor stille lavere krav til hvilke opplysninger som er nødvendige, særlig i eldre saker.

Vurdering av den opprinnelige søknaden

- Det skal gjøres en konkret og individuell vurdering av hjelpebehov, stønadsnivå og stønadsform.
- Det bør tas hensyn til de utgiftene som dokumenterer hjelpebehovet på søknadstidspunktet, selv om tjenestemottaker ikke har behov for stønad til formålet i dag.
- Tjenestemottaker må dokumentere varigheten på hjelpebehovet. Dersom tjenestemottaker ikke spesifiserer/dokumenterer hvor lenge vedkommende hadde behov for økonomisk stønad, kan Nav-kontoret ta utgangspunkt i en måned.
- I tilfeller der tjenestemottaker har sendt inn flere søknader om husleie/livsopphold over en periode, kan Nav-kontoret fatte ett endringsvedtak som gjelder hele perioden tjenestemottaker har søkt, dersom dette er hensiktsmessig.

Hva Statsforvalteren skal gjøre

- Klagesaker hos Statsforvalteren skal behandles i tråd med endringene i rundskrivet.
- Vi skal også vurdere å omgjøre egne vedtak der bopelskravet er vurdert feil, og vedtakene derfor er å anse som ugyldige.
- Der en klagesak er ferdig behandlet, er det Statsforvalteren som skal vurdere disse sakene. Dersom Nav-kontoret finner et vedtak som er stadfestet hos oss, skal dette derfor vurderes hos oss først.
  - Viktig at vi samarbeider for å løse dette på en god måte.
- Der vi omgjør tidligere vedtak som stadfestet Nav-kontorets vedtak, fatter vi et nytt vedtak hvor Nav-kontorets vedtak oppheves.
  - Saken sendes tilbake til Nav-kontoret for ny vurdering.
  - Det er klagerett på det nye vedtaket fra Nav-kontoret.

Saker vi vurderer å omgjøre

Ikke mange saker vi har behandlet som gjelder EØS-borgere fra 22.10.23 og til i dag og som vi vurderer om vi må omgjøre.

Vi tar kontakt med det enkelte Nav-kontor der vi omgjør våre vedtak.